

TERVEYSTIETO vuosiluokat 7–8

Oppiaineen tehtävä

Helsingin Saksalaisen koulun terveystiedon opetus perustuu monitieteiseen tietoperustaan. Terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasoisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syyseuraussuhteet. Terveystietä tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittämistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveysosaaminen lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen.

Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin- ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1–6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7–8 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsitellyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

Valtakunnallisesta tuntijaosta poiketen Helsingin Saksalaisessa koulussa opetetaan terveystietoa Opetushallituksen erityisluvalla 2 vuosiviikkotuntia kolmen sijaan vuosiluokilla 7–8.

Terveystietoa opetetaan B-luokilla kaksikielisesti saksaksi ja suomeksi. Aineen pohtivan luonteen takia on tärkeää, että oppilas pystyy ilmaisemaan itseään tarkasti ja osuvasti itselleen vahvemman kielellä, mutta samalla oppien terminologiaa myös saksaksi. Kaksikielisyyden tavoitteena on myös opiskelumotivaation kasvattaminen ja terveystiedon mielekkyyden lisääminen varmistamalla kielellisesti vaikeammankin sisällön ymmärtäminen.

Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perustelemiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa huomioidaan, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden ja draaman käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Helsingin Saksalaisen koulun terveystiedon opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevissa terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä. Opetusta voidaan tarpeen vaatiessa muokata sisällöiltään ja opetusmenetelmiltään opetusryhmän tarpeita ja kiinnostuksen kohteita vastaavaksi.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamisen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Helsingin Saksalaisen koulun terveystiedon opetusta suunnitellaan yhteistyössä mm. biologian, kotitalouden sekä liikunnan opetuksen, oppilashuollon henkilöstön sekä oppilaiden kanssa. Yhteistyöllä varmistetaan oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa.

Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevilla tavoitteilla kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen. terveystiedossa arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arviointi on jatkuvaa ja perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön. Oppimisen tukena käytetään säännöllisesti itsearviointia ja vertaispalautetta.

Helsingin Saksalaisessa koulussa terveystiedon opetusta arvioidaan asteikolla 1–6. Päätösarviointi sijoittuu koulussa kahdeksannen luokan kevääseen, kun terveystieto kaikille pakollisena oppiaineena päättyy. Päätösarviointi kuvaa sitä, kuinka hyvin ja missä määrin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt terveystiedon tavoitteet ja niihin liittyvät päätösarvioinnin kriteerit. Päätösarvosana on terveystiedon tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu kokonaisarviointi. Oppilas on saavuttanut oppimäärän tavoitteet arvosanan 5, 3, 2- tai 2 mukaisesti, kun oppilaan osaaminen vastaa pääosin kyseisen arvosanan kriteereissä kuvattua osaamisen tasoa. Arvosanojen 6, 4 ja 1 mukaisen osaamisen kokonaisarviointi muodostetaan terveystiedon oppimäärän tavoitteiden pohjalta ja suhteessa edellä mainittuihin päätösarvioinnin kriteereihin. Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta. Työskentelyn arviointi sisältyy terveystiedon päätösarviointiin ja siitä muodostettavaan päätösarvosanaan.

Oppilaan ohjaamisella terveystiedossa tarkoitetaan esimerkiksi suullisten lisäohjeiden antamista, ohjaavien kysymysten esittämistä, välineillä havainnollistamista tai vastaavien esimerkkien antamista. Kriteerikuvauksissa alempien arvosanojen osaamisen kuvaukset sisältyvät ylempien arvosanojen kuvauksiin.

Tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntilanne, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä näiden elämäntilanteiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Aihepiiri	Vuosiluokka 7	Vuosiluokka 8
Terveys ilmiönä	Terveyden kolmio: Mitä terveys on? Terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltainen hahmottaminen.	Terveyden voimavarat ja terveyttä vaarantavat tekijät: liikkumattomuus, passiivinen elämäntapa, unen ja ravinnon ongelmat, kiusaaminen, stressi Oman perheen terveystavat ja -käsitkset ja niiden vaikutus nuoreen
Seksuaalisuus	Murrosikä: seksuaalinen kasvu ja kehitys, sukupuolielimet, monimuotoisuus ja yksilöllisyys Seurustelu: Seurusteluun liittyvät pelisäännöt ja tunteet, kuten mm. rakastuminen, ihastuminen ja pettymys, seurustelun lopettaminen Seksuaalisuuden portaat: yksilöllisyys kehityksessä ja yksilön valinnan vapaus Avun hakeminen ja saaminen kasvamiseen ja kehittymiseen sekä seurusteluun liittyvissä asioissa: avun saamisen mahdollisuudet ja reitit, tärkeimmät yhteystiedot	Sukupuolielämän aloittaminen: mitä seksi on? Seksuaalinen moninaisuus: moninaisuuden muodot, kiusaaminen liittyen seksuaaliseen moninaisuuteen Sukupuolitaudit ja ehkäisy: yleisimmät sukupuolitaudit ja niiden leviäminen, nuorten yleisimmin käyttämät ehkäisymenetelmät ja niiden käyttö Seksuaaliset oikeudet: keskustelua nuoren seksuaalioikeuksista, nuoren oikeudet ja velvollisuudet internetin tapaamispaikoilla sekä sosiaalisessa mediassa Avun hakeminen ja saaminen seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa: avun saamisen mahdollisuudet ja reitit, tärkeimmät yhteystiedot
Mielen ja kehon hyvinvointi	Minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen: mitkä tekijät vaikuttavat minäkuvaan ja itsetuntemukseen sekä itsensä arvostamiseen? Liikuntasuosituks: Suomen ja Saksan suositukset riittävän liikunnan suhteen Stressi: stressin synty, pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen stressin ero, stressinhallinta Uni: Suositukset ja unen vaikutus terveyteen	”Hyvinvoinnin käsi”: Hyvinvointiin vaikuttavat tekijät ja niiden yhteys, arjen rytmi liitettynä nuoren omaan arkeen Mielenterveyden häiriöt: yleisimmät häiriöt ja niiden hoito Avun hakeminen ja saaminen mielenterveysasioissa: avun saamisen mahdollisuudet ja reitit, tärkeimmät yhteystiedot
Ravinto	Lautasmalli: annoksen koostaminen Ravintopyramidi ja ravintosuosituks: terveellisen ravinnon koostaminen arjessa Energiantarve: yksilöllinen energiantarve ja siihen vaikuttavat tekijät Ruokarytmi: ruokarytmin merkitys ja sen toteutumiseen liittyvät haasteet	Painonhallinta: energiantarpeen ylittyminen, terveelliset keinot vaikuttaa painoon Kehonkuva: miten näemme itsemme ja siihen vaikuttavat tekijät mm. media, ympäristön odotukset, itsetunto, kauneusihanteet Syömisen ongelmat: yleisimmät syömishäiriöt, niiden hoito Allergiat ja erityisruokavaliot: yleisimmät erityisruokavaliot ja allergiat
Päihteet	Tupakkatuotteet: tupakkatuotteiden terveyshaitat, tupakasta/nuuskasta kieltäytyminen, tupakoinnin/nuuskaamisen	Huumausaineet: yleisimmät huumausaineet, niiden terveysvaikutukset ja niistä löytyvän

	aloittaminen ja lopettaminen, tupakkalainsäädäntö Alkoholi: nuorten juominen ja siihen vaikuttavat tekijät, alkoholi ja kehittyvät aivot, alkoholi ja liikenne, alkoholilainsäädäntö	tiedon luotettavuuden arviointi (mediakriittisyys) Sekakäyttö: sekakäytön haitat Riippuvuus: fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja rikollinen riippuvuus Päihteen käyttöä ehkäisevät tekijät
Ensiapu	Arjen yleiset ensiaputilanteet ja niiden hoito: Haavat ja niiden sitominen, kivut ja säryt, liikunta- ja rasitusvammat, diabeteksen ja epilepsian ensiapu, toiminta EA-tilanteissa: esim. hätänumero ja avun soittaminen.	Elvytys: puhallus-paineluevytys Tajuttoman ensiapu: kylkiasento, sammuneen nuoren saattaminen turvaan Ensiapu eettisenä velvoitteena: kenen pitää auttaa ja miksi? Auttamisvelvollisuus.
Tunne-elämä	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Tunteet: tunteiden tunnistaminen, ilmaiseminen ja nimeäminen Tunteiden hallinta ja säätely	Ristiriita- ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen: minä-viestit, ymmärtävä kuunteleminen, rakentava riiteleminen Elämän kriisit ja niistä selviytyminen
Minä oppijana	Omat oppimisstrategiat: minkälainen oppija minä olen?	Opiskelukyky: Opiskelukykyyneen vaikuttavat tekijät omassa arjessa Vaikuttamisen mallit: Miten oppilas voi vaikuttaa koulussa terveyttä ja turvallisuutta edistävästi (mm. Liikkuva koulu, oppilaskunta)

Opetuksen tavoitteet ja päättöarvioinnin kriteerit

T1 Oppilas oppii tarkastelemaan terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntulkua, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveyden osa-alueen. Oppilas osaa nimetä yksittäisen elämäntulkun vaiheen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla terveyden osa-alueita ja niiden välistä yhteyttä sekä antaa esimerkin, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata jotakin elämäntulkun vaihetta sekä nimetä nuoruuden kasvun ja kehityksen piirteitä.

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä yhteyttä esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkkien avulla, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa kuvata elämänculun vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä, ja kuvata esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja selittää niiden välisiä syy-seuraussuhteita sekä eritellä, mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas osaa eritellä elämänculun eri vaiheet sekä arvioida terveyden merkitystä elämän voimavarana elämänculun eri vaiheissa.

T2 Oppilas oppii hyödyntämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä erilaisia keinoja ristiriita- ja kriisitilanteiden käsittelyyn.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä perustunteita ja tietää, että ne vaikuttavat käyttäytymiseen. Oppilas osaa nimetä ristiriitatilanteita sekä stressin ja kriisien piirteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa nimetä perustunteet sekä antaa joitakin esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta. Oppilas osaa nimetä keinoja ristiriitatilanteiden selvittämiseen ja stressin ja kriisien käsittelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa kuvata perustunteiden lisäksi muita tunteita sekä antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas osaa kuvata keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa luokitella erilaisia tunteita, analysoida niiden taustatekijöitä sekä esitellä keinoja käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen säätelyyn. Oppilas osaa luokitella ristiriitatilanteiden syitä ja esitellä perusteltuja keinoja ja ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä stressin ja kriisien käsittelyyn.

T3 Oppilas oppii kehittämään itsetuntemustaan ja säätämään käyttäytymistään ja oppimistaan.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvion kuvaus
Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T4 Oppilas oppii pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä oppii luomaan vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa yksittäisen esimerkin sosiaalisten suhteiden yhteydestä mielen hyvinvointiin ja terveyteen. Oppilas osaa nimetä yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ohjatusti ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa kuvata yksilöllisyyteen vaikuttavia tekijöitä sekä antaa esimerkkejä sosiaalisten suhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa analysoida esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja analysoida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa analysoida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esittää niihin vastuullisia ratkaisuja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa analysoida perustellen yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa arvioida yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida ja perustella niihin liittyviä ratkaisuja.

T5 Oppilas oppii tarkastelemaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä vahvistavia ja vaarantavia tekijöitä ja mekanismeja sekä oppii käyttämään niihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä. Oppilas osaa käyttää ohjatusti joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa kuvata terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä näiden välisiä yhteyksiä pääpiirteissään. Oppilas osaa käyttää joitakin terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa analysoida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvata näiden välisiä yhteyksiä. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä pääosin asianmukaisesti.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa analysoida ja arvioida terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä selittää näiden välisiä syy-seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.

T6 Oppilas oppii hakemaan ja käyttämään terveyteen ja sairauteen liittyvää tietoa sekä oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa ohjatusti. Oppilas osaa nimetä jonkin toimintatavan liittyen itsehoitoon, avun hakemiseen sekä terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa muutamista lähteistä sekä käyttää tietoa paikoitellen asianmukaisesti. Oppilas osaa nimetä toimintatapoja itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin liittyen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata asianmukaisia toimintatapoja

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
	itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää tietoa monipuolisesti eri tietolähteistä, muodostaa hakusanoja ja rajata tiedonhakua sekä käyttää tietoa asianmukaisesti. Oppilas osaa arvioida erilaisia toimintatapoja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.

T7 Oppilas oppii tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tekijöitä sekä oppii pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Arvion kuvaus
Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T8 Oppilas oppii tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä sekä niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä oppii arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkin elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa nimetä jonkin terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa kuvata terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja antaa esimerkkejä elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksista. Oppilas osaa arvioida ohjatusti terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta muutamien tiedon luotettavuutta kuvaavien tekijöiden pohjalta.

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa analysoida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja analysoida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa arvioida terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja selittää perustellen terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa analysoida elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä arvioida perustellen elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta ja käytettävyyttä eri näkökulmista.

T9 Oppilas oppii tarkastelemaan ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksiä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia vaikutuksia terveyteen sekä antaa esimerkkejä yhteisöjen, kulttuurin tai tvt:n yhteyksistä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa analysoida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä selittää yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa arvioida elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä arvioida yhteisöjen, kulttuurin ja tvt:n yhteyksiä terveyteen.

T10 Oppilas oppii luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä oppii kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa nimetä oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa kuvata tekijöitä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn. Oppilas osaa kuvata oman koulun ja kunnan terveyspalveluja.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa soveltaa tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan suunnitelman. Oppilas osaa kuvata yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja antaa esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää eri tilanteissa.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa soveltaa ja arvioida tietoa tekijöistä, jotka vaikuttavat opiskelu-, toiminta- ja työkykyyn, esimerkiksi laatimalla niitä tukevan perustellun suunnitelman. Oppilas osaa kuvata ja arvioida yhteiskunnan erilaisia terveyspalveluja ja miten niitä voi hyödyntää asianmukaisesti eri tilanteissa.

T11 Oppilas oppii tarkastelemaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistaa niiden merkitystä itselle sekä oppii muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa kuvata esimerkin avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevan tekijän.

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt tai muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä tunnistaa niiden vaikutuksen omiin terveystietoihin. Oppilas osaa nimetä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa analysoida asianmukaisten esimerkkien avulla, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä kuvata, mikä on niiden merkitys omille terveystiedoille. Oppilas osaa kuvata omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa arvioida, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä, sekä arvioida niiden merkitystä omille terveystiedoille. Oppilas osaa analysoida omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.

T12 Oppilas oppii arvioimaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä oppii tarkastelemaan yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit oppimäärän päättyessä

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Oppilas osaa nimetä yksittäisen terveystietojen vaikutuskeinon tai luotettavuuteen vaikuttavan tekijän. Oppilas osaa nimetä jonkin elämäntapojen seurauksen yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle tai turvallisuudelle. Oppilas osaa nimetä jonkin keinoon, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 3	Oppilas osaa analysoida ohjatusti terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa kuvata elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle tai ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa kuvata keinoja, miten terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2-	Oppilas osaa analysoida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa analysoida elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa analysoida keinoja, joilla terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

Osaamisen kuvaus	Arvion kuvaus
Osaamisen kuvaus arvosanalle 2	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän vaikutuskeinoja ja luotettavuutta. Oppilas osaa arvioida ja perustella elämäntapojen seurauksia toisille ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristön terveydelle ja turvallisuudelle. Oppilas osaa arvioida ja perustella keinoja, joilla lähiyhteisöjen ja ympäristön terveyteen ja turvallisuuteen voidaan vaikuttaa.